

Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb v podmienkach Košického samosprávneho kraja

Ing. Zuzana Jusková

vedúca Odboru sociálnych vecí a zdravotníctva
Úradu KSK

Deinštitucionalizácia (ďalej len „DI“) - hlavná myšlienka

Nosnou *myšlienkou* *stratégie* *DI* je **prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť**, s cieľom vytvorenia a zabezpečenia podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov (pre občanov so zdravotným postihnutím, ako aj pre seniorov), odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí (t.z. **nie vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb**).

Nástroj prechodu DI

Základným nástrojom prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť je *deinštitucionalizácia* sociálnych služieb, ktorá za istých podmienok predpokladá **úplné zatvorenie a zrušenie inštitucionálnych služieb starostlivosti** (pobytových zariadení sociálnych služieb) a **zároveň vybudovanie siete nových alebo existujúcich alternatívnych komunitných služieb pre obyvateľov** daného územného spoločenstva.

Komunitná starostlivosť

- Za *komunitnú starostlivosť* považuje stratégia DI súbor ambulatných a terénnych sociálnych služieb vytvorených na danom území, vrátane „zariadení sociálnych služieb rodinného typu“, s určeným počtom „členov domácnosti“ (do max. kapacity 12 - 18).

DI v podmienkach KSK

V súlade s Cieľmi národných priorít rozvoja sociálnych služieb a v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o sociálnych službách je dôraz v oblasti poskytovania sociálnych služieb kladený na prednostné poskytovanie sociálnej služby v zariadení s nižšou kapacitou, čo predstavuje transformáciu veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou, tzv. deinštitucionalizáciu, za ktorú považujeme:

„Transformácia“ veľkokapacitných zariadení

- 1. „neústavné formy služieb, ktoré sú pre klienta dostupné a nevytrhávajú klienta z jeho prirodzeného prostredia“(poskytovanie soc. služieb formou komunít)
- 2. „manažérske procesy zmeny systému, v zmysle prechodu (z inštitučných služieb) smerom k poskytovaniu sociálnych služieb zameraných na individuálnu podporu života človeka v prirodzenom prostredí“ (zmeny organizačných štruktúr..)
- 3. **„postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou“**

Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2007 – 2013 (aktualizácia do roku 2015) Oblasť A3, Regionálna priorita č.3

Oblasť A 3

Regionálna
priorita č. 3

Pobytové služby

Deinštitucionalizovanie pobytových služieb./Poskytovanie pobytových služieb v súlade s potrebou intenzívnej pomoci.

Hlavný cieľ

Hlavný cieľ	1. Regulovať počet lôžok v pobytových službách na základe objektívneho posudzovania odkázanosti na sociálnu službu./Znižovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.2. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb zavedením ošetrovateľského procesu.3. Zabezpečiť individuálny prístup ku klientom (spracovať individuálne plány rozvoja klientov podľa ich potrieb a možností)

Plnenie cieľa za rok 2012 a 2013

- **Proces deinštitucionalizácie** pobytových sociálnych služieb je **dlhodobý a náročný proces**, ktorý vychádza zo schválenej Stratégie deinštitucionalizácie sociálnych služieb v Slovenskej republike.
- **KSK v spolupráci Agentúrou na podporu regionálneho rozvoja n.o. pripravuje v rokoch 2013 a 2014 stratégiu deinštitucionalizácie pre KSK ako aj zariadení ako samostatnú prílohu koncepcie kraja a zariadení**
- V roku 2013 KSK ako oprávnený žiadateľ podal žiadosť o NFP v rámci výzvy **ROP-2.1a-2012/01**
- **Výzva je zameraná** na podporu služieb/ opatrení komunitného typu, resp. na komunitnej úrovni a zároveň určená výlučne pre zariadenia sociálnych služieb (ďalej len „ZSS“), ktoré majú kapacitu **do 18 pobytových** miest v jednom objekte. V rámci oprávnených aktivít je aj **rekonštrukcia objektov ZSS**.

Pilotný projekt DEI v KSK

- Ide o projekt s názvom „ **Samostatnosť klientov – naša budúcnosť**“ pre **Domov sociálnych služieb LIDWINA** (ďalej len „LIDWINA“) - Mládeže 1, Strážske. **LIDWINA je pobytovým zariadením, ktoré poskytuje služby 82 klientom** so zdravotným postihnutím, ktorí sú umiestnení v dvoch jednopodlažných budovách. **18 klientov bude vybraných pre umiestnenie do deinštitucionalizovanej formy sociálnej služby.**
- Zriadením podporovaného bývania v samostatne stojacom dome, budú mať klienti s postihnutím možnosť uplatniť svoje schopnosti a zručnosti a pozitívne ovplyvniť kvalitu života. Vytvorením zariadenia podporovaného bývania, dôjde k zníženiu kapacity o 18 klientov v pôvodnom zariadení. Budova je v súčasnosti udržiavaná, nevyužívaná a je vo vlastníctve KSK . Má samostatný areál a tiež prístupovú cestu.
- Úplné ukončenie procesu DI sa predpokladá do roku 2018

Ďalšie plnenie cieľa v rámci DI v pobytových službách

- **postupné** znižovanie kapacít. K postupnému **znižovaniu kapacity** pristúpil v od roku 2012 KSK v týchto zariadeniach: VIA LUX Košice Barca zníženie kapacity o 40 klientov, LÚČ Šemša zníženie o 20 klientov, LUMEN Trebišov zníženie o 10 klientov, LIDWINA Strážske zníženie o 10 klientov. Celkovo dôjde k zníženiu kapacity zariadení soc. služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti o 80 miest.
- zavedenie **komunitného systému** poskytovania služieb, t.j. rozdelenie klientov do rodín.
- schválenie nových organizačných štruktúr pre každú sociálnu službu osobitne,
- rozdelenie poskytovaných sociálnych služieb podľa druhu do osobitných priestorov (napr. na rôzne poschodia alebo trakty)

Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Košickom kraji na roky 2007 – 2015, Oblasť A4, Regionálna priorita č.4

Oblasť A 4

Regionálna
priorita č. 4

Terénne služby

Zvýšenie podielu ambulantných a terénnych sociálnych služieb oproti pobytovým.

Hlavný cieľ

**Hlavný
cieľ**

**Zvýšiť rozsah a zlepšiť miestnu
dostupnosť terénnych služieb pre
občanov Košického kraja.**

Plnenie cieľa- zvýšenie sociálnych služieb na komunitnej úrovni za rok 2012 – ponuka

- V sledovanom období bolo vytvorených spolu **166 miest** v zariadeniach sociálnych služieb **s ambulantnou alebo týždennou formou sociálnej služby** v členení:
 - **Špecializované zariadenie** – ambulantná forma 10 miest - SUBSIDIUM – ŠZ, ZPS a DSS, Rožňava
 - **Domov sociálnych služieb – ambulantná forma:** SČK Košice - 11 miest, SČK Rožňava - 10 miest, Spišská katolícka charita – Spišská Nová Ves - 8 miest, LUX, n.o., Košice - 35 miest, ZPMP Sp. Nová Ves – 8 miest , DOSOS, n.o. Sobrance – 1 miesto, spolu 73 miest

-
- **Domov sociálnych služieb – pobytová týždenná forma:** Spišská katolícka charita, Spišská Nová Ves – 5 miest, LUX, n.o. Košice – 20 miest, Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím, Spišská Nová Ves - 1 miesto, spolu 26 miest
 - **Rehabilitačné strediská – ambulatná forma:** Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím Michalovce - 5 miest, Proautistik Spišská Nová Ves - 6 miest, OZ Integra Michalovce - 13 miest, OZ Radosť, Košice – 15 miest, Facilitas, n.o., Košice - 7 miest, DOSOS Sobrance -1 miesto, Detský klub Košice - 10 miest, spolu 57 miest.

Celková kapacita miest v zariadeniach sociálnych služieb u verejných a neverejných poskytovateľov **s poskytovaním ambulantnej a týždennej formy sociálnej služby financovaných z rozpočtu KSK je 166 miest.**

K terénnej službe ďalej patrí **tlmočnícka, sprievodcovská a predčitateľská terénna sociálna služba**, ktorá bola poskytovaná prijímateľom sociálnych služieb v Košiciach, Rožňave, Michalovciach, Spišskej Novej Vsi, Veľkých Kapušanoch, Kráľovskom Chlmcí, Sečovciach a Sobranciach, v rozsahu 6500 hodín, čo predstavuje finančný príspevok vo výške 35 360 €. K zvýšeniu miestnej dostupnosti terénnych služieb pre občanov Košického kraja došlo aj **zvýšením počtu špecializovaných poradcov o 2** – oproti roku 2011 (spolu 28 poradcov).

Súčasnú zameranie sociálnej politiky EÚ zvyrazňuje potrebu zmeniť systém inštitucionálnej starostlivosti a transformovať ho na systém s prevahou služieb a opatrení poskytovaných v prirodzenom prostredí čo najviac podobnému bežnej rodine.

Ďakujem za pozornosť.

Kontakt :

Ing. Zuzana Jusková

055/7268280

zuzana.juskova@vucke.sk